

Turneul Hertei Müller în România Elogiul surorii vitrege

10 ani
ne veți citi și mâine

„Încerc să fac diferența dintre mine și textele mele.” Astfel și-a rezumat Herta Müller prezența la lansarea cărții sale de eseuri *Regele se-nclină și ucide*, miercuri, pe 9 martie, la Institutul Cultural Român, în cadrul manifestărilor „Polirom – 10 ani”. Este o scriitoare incomodă, o prezență acidă și un critic dur al oricăror încercări de elogiare. A vorbit foarte puțin, a ascultat discursurile celorlalți, iar în final a citit, în limba germană, un fragment din eseul „Insula e înăuntru, granița e în afară”. Prezența sa discretă a făcut vizibilă diferența: Herta Müller stă ascunsă în spatele textelor sale, ca în spatele unei cortine care nu se va mai ridica niciodată.

Constantin Vică

O sală plină. Oameni care au venit s-o vadă pe Herta Müller după 14 ani. „Micuța scriitoare din Banat”, după cum cîtim în toate prezentările, a reușit să adune în jurul ei, fără să o fi cerut, multe personalități ale culturii române, de la Horia-Roman Patapievici la Nora Iuga. Oameni care, fără să o fi cerut, au asistat la o sublimă judecată. „Herta Müller face treaba scriitorilor români”, spun scriitorii germani, adică duc singură un război al memoriei cu uitarea. În jurul aceleiași obsesii: trecutul comunist. Ea este „scriitorul cu Securitatea”, poartă o etichetă care o descrie, dar nu o subscie.

Mecanisme de frici

Cine este Herta Müller? Denisa Comănescu a fixat, din deschiderea lansării-lecturii, un interval în care pu-

tem vorbi despre literatura Hertei Müller: frica descoperită din perioada comunistă. Lupta, prin recuperarea memoriei, se duce în acest spațiu-panoptikon: trecutul comunist, un trecut trăit, dureros recognoscibil, pe care majoritatea preferă să-l uite. Prin poziția sa anti-mainstream, Herta Müller este „o instanță morală, scriind în același timp o mare literatură”, a completat Denisa Comănescu. Legat de tema cărților scriitoarei, Cătrinel Pleșu a fixat ca elemente distinctive exilul și poetica rememorării. Herta Müller este „străin în lume”, iar pentru ea patria nu poate fi limba, ci ceea ce se scrie într-o limbă. Despre ce scrie acest vesnic străin? „Scrie despre dictatură, despre ce nu se poate uita, despre anchetele Securității, despre viața din mijlocul unei populații alienate”, spune Cătrinel Pleșu, construind astfel imaginea scriitorului

© Foto: Mihai Cucu

incomod pentru viața culturală, chiar și în Germania, unde canonul literar actual cere priviri asupra prezentului, trecînd în umbră trecutul.

„Emil Cioran a zis că sună bine în franceză. Și i-am crezut”

Nora Iuga, minunata traducătoare a romanelor Hertei

Müller, a observat o rezonanță puternică între temele-obsesii și scriitura textelor sale. „Există un insolit diurn, dar și vecinătatea teribilă a morții în textele ei”, a spus Nora Iuga, făcînd paralele între imaginea „regelui care se-nclină și ucide” și joaca-vînătoare dintre cel anchetat și anchetator, ca pe o „tablă de șah guvernată de

doi regi”. Scriitura reface același traseu ca și povestea, cuvintele sînt, după cum spunea Denisa Comănescu, „o goană mută prin capul nostru”. Suprafețele textului o păstrează pe Herta Müller în obsesia ei definitivă și totală: rezistența în fața Securității. Iar firescul rezistenței ei, rezistența de zi cu zi, spunea Alexandru Al. Sahighian (traducătorul cărții), descrie un curaj al normalității, al celui care va spune pînă la capăt „nu”.

„Am fost lovit de *Animalul inimii*.” Așa a punctat T.O. Bobe întîlnirea cu scriitura Hertei Müller. Este un scriitor senzational, cărțile sale sînt extrem de dense, adică „Herta Müller te lovește în plex, ți se taie respirația pur și simplu”, a completat T.O. Bobe. Și nici nu se poate altfel, pentru că descrierea scenelor de anchetă, în care organele Securității o

numeau, în zilele bune, „curvă și dușman”, sau descrierea amănunțită a relațiilor distructive dintre oameni ori comunități te obligă la reconsiderarea propriilor poziții etice. Cum observa Ovidiu Șimonca, Herta Müller reușește să arunce o îndoială deplină asupra unor concepte, cum ar fi cel de „patrie”, cît timp patria în comunism însemna doar xenofobie, violență și represiune.

Prin discursurile celor prezenți s-a încercat recuperarea a peste 14 ani în care memoria comunismului a trecut încet-încet sub tăcere. Era nevoie ca Herta Müller să revină în viața culturală românească pentru a se redeschide o rană veche. Talentul și intransigența scriitoarei din Banat dau semnul unei noi și necesare literaturi a mărturisirii.

Rodica Binder, jurnalistă la Radio Deutsche Welle, secția română, a anunțat că, pe 4 mai, scriitoarea Herta Müller va primi Premiul pentru Literatură al orașului Berlin. Motivația juriului, care a plasat-o pe scriitoarea română alături de Imre Kertész sau Günter Grass, a fost una care confirmă eforturile de regăsire a istoriei pierdute: „La Herta Müller densitatea amintirii se transformă într-un *memento*”. De altfel, critica germană, a spus Rodica Binder, salută apariția acestei cărți de eseuri ca fiind „confruntarea intensă a autoarei cu represiunea” sau „o operă de artă care, prin analiza limbajului, ne duce în spatele cuvintelor”. Chiar dacă Herta Müller nu intră în grilele, modele și canoanele de lectură actuale, apariția ei nu poate decît să provoace.

© Foto: Mihai Cucu

Nefericiți de nominalizările la UNITER?

La două săptămâni de la anunțarea nominalizărilor la premiile Uniunii Teatrale din România (UNITER), în rîndul criticilor de teatru s-a iscat o vie polemică legată de criteriile după care un spectacol ar trebui selecționat. Într-un articol recent din „Observator cultural”, Iulia Popovici acuză „bizareriile de selecție” ale juriului format din Alice Georgescu, Mihaela Michailov și Sebastian-Vlad Popa. Aceasta susține că spectacolul *Nefericiții*, nominalizat la patru categorii importante, ar putea fi într-adevăr valoros, dar că sînt foarte puține persoanele care ar putea „depune mărturie” în acest sens („N-am găsit încă pe nimeni să-l fi văzut, cu excepția celor trei jurați”). De asemenea, Iulia Popovici consideră că „nominalizările de acum au instituit pur și simplu o realitate paralelă a teatrului românesc între ianuarie și decembrie 2004”. „Suplimentul de cultură” vă prezintă opiniile criticilor de teatru Oana Stoica, Magdalena Boiangiu și Cristina Rusiecki cu privire la felul în care s-au făcut nominalizările UNITER. Au mai acceptat invitația noastră de a scrie despre acest subiect criticul Cristina Modreanu, care a fost însă rezervată în afirmații deoarece face parte din juriul final al Galei UNITER, criticul Mihaela Michailov, membru al juriului „incriminat”, precum și regizorul Sorin Militaru.

Grupaj realizat de Ana-Maria Onisei și George Onofrei

Imagine din spectacolul *Nefericiții*, pus în scenă la Teatrul Național din Sfîntul Gheorghe

Magdalena Boiangiu:
„Mă deranjează
absența unor piese”

Faptul că un spectacol a fost văzut de puțini oameni nu are nici o legătură cu calitatea lui, dacă toți membrii juriului l-au văzut și au fost cît de cît de acord cu nominalizarea, e în regulă. Chiar dacă Iulia Popovici l-a văzut și nu i-a plăcut, tot nu e un motiv pentru contestarea prezenței pe lista de nominalizări. În privința teatrelor maghiare din România (care tot o formă de expresie a teatrului românesc sînt), ar fi de spus că acestea trăiesc într-adevăr o perioadă fastă, explicabilă, poate, prin aflulxul de regizori talentați, poate prin alte împrejurări care ar merita o analiză depășind cadrul acestei anchete. Nu prezența lor mă deranjează, ci absența de pe lista nominalizărilor a unor foarte bune spectacole din teatrele românești, exprimînd un fel diferit de angajare în convenția teatrală.

Teatrul maghiar salvează onoarea pierdută a celui românesc

Au început, ca în fiecare an la această dată, disputele cu privire la premiile Uniunii Teatrale din România (UNITER). Nominalizările pentru cea de-a treisprezecea ediție a celor mai importante premii teatrale din România dezvăluie – ghinion! – situația teatrului românesc în 2004. Și ce se arată nu e chiar plăcut vederii – ne place sau nu, teatrul românesc nu se simte prea bine.

Oana Stoica

Juriul însărcinat cu nominalizările nu a prea avut ce alege din puțin rodnicul an trecut, așa că a ieșit la lumină ceea ce se știa de altfel de mult – teatrul de expresie maghiară, care are nu mai puțin de 11 nominalizări. De data asta, ungerii sînt la fel ca întotdeauna, adică buni. Regresia valorică a artiștilor români, lenea boemă și comoditatea mioritică, lipsa de originalitate, poate chiar prea marea încredere că sîntem buni, monșeri, nu-i așa?, au făcut ca peste anul teatral 2004 să se așeze praful.

Cînd s-a tras cortina nominalizărilor – surpriză! –, au ieșit la rampă actorii și regizorii de la Sfîntul Gheorghe, Tîrgu-Mureș și Cluj. Maghiarii au făcut ce fac de multă vreme – teatru de calitate. Așa că Bocșárdi László și trupa lui de la Sfîntul Gheorghe, Compania Tompa Miklos de la Tîrgu-Mureș, actorii maghiari de la Cluj salvează onoarea pierdută a teatrului românesc. Și dacă spectacolul *Nefericiții* a fost văzut doar de cei trei membri ai juriului (vezi Iulia Popovici,

„Observator Cultural”, nr. 258, 3-9 martie 2005, articolul „Nominalizările UNITER – bizarerii de selecție”) nu e decît dovada că teatrul bun se face în orice colt de țară, oricît de îndepărtat ar fi el, unde nici criticul, cu alte cuvinte consumatorul profesionist de teatru, nu ajunge. Bănuiesc că spectacolul nu este totuși reprezentat în fața unei săli goale. Probabil că la Tîrgu-Mureș, acolo unde se joacă *Nefericiții*, baba Ildiko a văzut totuși spectacolul. Ea va da astfel greutate deciziei juriului de a nominaliza *Nefericiții* la patru categorii de premii (cel mai bun spectacol, cel mai bun actor în rol principal, cel mai bun actor în rol secundar și cea mai bună actriță în rol secundar). Și, între noi fie vorba, atunci cînd un critic de teatru acuză un spectacol că e lipsit de notorietate, ca urmare nu ar trebui nominalizat pentru un premiu UNITER – deh, nu l-a văzut Capitala –, ei bine, acel critic are mari probleme cu înțelegerea rațiunii de a acorda premii a celui mai important for al oamenilor de teatru din România. Prin urmare, premiile se dau pentru

calitatea unui spectacol, și nu pentru *celebritatea* lui. Pe baza ultimului criteriu ar putea primi premiul de popularitate de la public, așa cum ar fi cazul, de exemplu, al celebrului – nu-i așa? – *Take, Janke și Cadîr*, spectacol al Naționalului bucureștean, foarte iubit de privitor și deloc nominalizat, nicidecum premiat de UNITER.

Performanța în teatru nu poate fi contabilizată ca în sport

Nici teatrul independent nu mai e prezent în nominalizări, așa cum a fost la edițiile trecute. Pe de o parte, independenții au scăpat de eticheta de experiment, nu mai sînt priviți ca fiind ceva *extraordinar*, au intrat în normalitate. Ei reprezintă un tip de teatru uncoi bun, alteori nereușit, dar atît. Normalitatea greu cîștigată face ca producțiile independente să piardă aura de noutate, așa încît nominalizările au fost puține, adică două – Andreea Bibiri pentru *Shape of Things*, la Teatrul Act, și Maia Mor-

gestern pentru *4:48 psychosis*, la același Teatru Act. Pe de altă parte, și teatrul independent s-a contaminat de la cel de stat de o mediocră calitate. Revolta tinerei și independenței generații s-a consumat în aducerea la rampă a unor texte contemporane, lucru lăudabil, dar insuficient pentru crearea unui eveniment teatral. Și, ce să facem, premiile UNITER răsplătesc în primul rînd creatorii de spectacol.

Concluzia este una – a cam lipsit spectacolul din teatru, fie el independent sau nu, contemporan sau clasic. Poate că e prea mult să ceri teatrului românesc performanță artistică în acest moment.

Păcat că această performanță nu poate fi contabilizată, ca în sport. Orice juriu ar putea să mulțumească astfel pe toată lumea și pe fiecare în parte.

Teatrul Luni,
premiul de
exelență al UNITER

Premiul de excelență UNITER pe 2004 acordat pentru promovarea dramaturgiei contemporane și a tinerelor talente a revenit Teatrului Luni de la Green Hours. Premiul va fi înmînat la Gala UNITER ce va avea loc pe 4 aprilie, la Teatrul Național din București. Teatrul Luni a inițiat programul intitulat „Teatru de consum”, dedicat textelor contemporane montate de regizori din noul val, și a produs unul dintre cele mai bune spectacole ale stagiunii trecute – *Stop the Tempo* al tinerei autoare și regizoare Gianina Cărbunariu.

„Viața mea sexuală” – cea mai bună piesă românească a anului 2004

Viața mea sexuală de Cornel George Popa a fost desemnată cea mai bună piesă românească a anului 2004, în urma unui concurs de dramaturgie organizat de UNITER și Fundația Principeasa Margareta. Actuala ediție a concursului i-a avut în juriu pe regizorii Victor Ioan Frunză și Sorin Militaru și pe criticul de teatru Marian Popescu (președinte). Cei trei au decis să rețină în selecția finală șapte piese, dintre care a fost aleasă cîștigătoarea. Una dintre condițiile de înscriere în concurs a fost ca piesele să nu fi fost publicate sau reprezentate.

Cristina Modreanu: „Lipsesc spectacole pe care m-aș fi așteptat să le găsesc pe lista de nominalizări”

Nu pot să mă exprim în legătură cu nominalizările făcute de colegii mei Alice Georgescu, Sebastian-Vlad Popa și Mihaela Michailov, pentru că am acceptat să fac parte din juriul final care va desemna câștigătorii pe 4 aprilie. Deocamdată, mai am de văzut câteva dintre spectacolele nominalizate la categorii importante, așa încât îmi e chiar imposibil să mă pronunț pro sau contra acestor nominalizări, așa cum s-au grăbit unii să o facă, în deplină necunoștință de cauză. Tot ce pot spune este că lipsesc spectacole și nume de creatori pe care eu, una, m-aș fi

așteptat să le regăsesc în această listă, dar nu pot pretinde nimănui să aplice grila mea valorică. Se știe că juriul final al acestei competiții – cea mai importantă din lumea teatrală de la noi – lucrează cu „materialul” propus de primul juriu. E de menționat că această sarcină de a alege din noianul de propuneri teatrale nu tocmai strălucite ale unui an întreg este o corvoadă din ce în ce mai greu de acceptat de criticii de teatru, fiind o misiune practic imposibil de acoperit într-un timp destul de scurt. Îmi rezerv dreptul ca, după ce vor fi aleși cei mai buni dintre cei

nominalizați, să revin cu comentariile care mi se par necesare cu privire la „pretențiile” – unele îndreptățite, altele complet aberante – pe care toată lumea le are de la aceste premii.

Un singur lucru aș mai vrea să spun: anul acesta UNITER împlinesc 15 ani de când există. Mi se pare că e un moment bun pentru a recunoaște că, dincolo de ceea ce ar avea unii dintre noi de reproșat, această uniune a făcut și face o muncă admirabilă în folosul breslei teatrale.

Cristina Rusiecki: „Dacă «Nefericiții» e un spectacol de valoare, are tot dreptul să fie premiat”

În cazul în care spectacolul *Nefericiții* nu a fost văzut decât de trei critici (ceea ce, în trecut fie spus, nici nu e adevărat) nu e deloc vina sa, ci a sistemului și a sărăciei în care trăiește teatrul românesc: fără schimburi între orașe, fără comunicare, fără posibilitatea de a fi reprezentat altundeva decât la sediul. Ca să aducă cei câțiva critici care scriu despre spectacol, teatrele fac, de obicei, eforturi uriașe; festivalurile în care producția poate fi dusă nu sînt multe, așa că spectacolele care nu țin de teatrele mari sînt întotdeauna condamnate la lipsa de vizibilitate. Dar eu mă gîndeam că UNITER premiaza valoarea, nu numărul de spectatori; pentru că atunci cel mai bun spectacol ar fi de departe cu Romica Tociu și Palade. Pe-

semne că noi sîntem deja prea deprinși cu nepotismul și cu chitibușurile de culise ale breslei, de nu ne mai dăm seama că într-o societate care măcar păstrează aparența democratică toată lumea trebuie să aibă șanse egale. Și atunci ce premii: spectacolele de valoare, teatrele care au mai multe fonduri pentru P.R. sau *nefericite*le zone de influență ale criticii? Dacă *Nefericiții* e un spectacol de valoare, are tot dreptul să fie premiat, cu atît mai mult cu cît așa poate va fi văzut de comunitatea teatrală.

În școala românească se învață arta supunerii

Vorbim despre profesioniști care, repet, recunosc valoarea sau despre competiția iden-

tităților naționale? Rusinoasă pentru niște oameni care apără aceleași idealuri. N-ar fi fost timpul să se plictisească și criticii noștri de aceeași regizori care, chiar dacă se autopastisează la infinit, sînt totdeauna pe podium? Care nu fac decât să-și comercializeze în serie mare mai vechile căutări? N-a venit vremea să recunoaștem că, în timp ce în școala românească de teatru se învață arta supunerii, în școala maghiară se învață cum e cu profesionalismul și seriozitatea? Că valorile pe care le scoate școala românească acum sînt infim de puține pe lîngă personalitățile din alte generații care au absolvit acolo? Sau să recunoaștem că aceleași înțepeneli ușurele, dar cu succes la public montate în cele mai multe teatre de stat –

din București, cel puțin – demotivează an de an actorii, care simt că nu mai au nici un impact în societate și că ce fac ei nu e artă? Și atunci, de ce să nu se risipească în sute de castinguri și de reclame? Mai ales cu viața chinuită pe care o duc. Să mai recunoaștem și că atîtea divergențe din lumea teatrală de la noi împiedică lucrurile să se coaguleze. Pe cînd teatrele maghiare au echipe care simt că fac un lucru serios, că participă împreună la un act important. Că din eforturile lor iese ceva de valoare.

Cîtă tensiune și concentrație au spectacolele maghiare față de șușele pe care le vedem îndeobște pe aici! Asta nu înseamnă deloc că teatrul în limba română și-a pierdut vîrfurile, ci doar că ele trebuie să se replieze, să se deschidă experimentului, să inoveze și să reajungă la marea lor strălucire.

Bizarerii de selecție

Iulia Popovici

Un juriu, format din trei critici din generații diferite – Alice Georgescu, Mihaela Michailov și Sebastian-Vlad Popa – a decis, spre uzul viitorului comitet de selecție a premianților, lista celor 27 de nominalizați – la nouă categorii – ai Galei UNITER 2005. Eroul absolut al sus-numitei liste e directorul teatrului maghiar din Sfîntul Gheorghe, regizorul Bocárdi László: toate cele patru montări ale sale din 2004 au cel puțin o nominalizare, pentru actorie, scenografie, regie, cel mai bun spectacol, iar o altă vedetă, cu patru mențiuni, e indiscutabil o producție a secției (tot) maghiare a Naționalului din Tîrgu-Mureș, pe un text (modernist clasic) unguresc, pe numele lui *Nefericiții*, de Füst Milán (1888-1967, poet, romancier, dramaturg, critic literar, acum nume de premiu literar). N-am găsit încă pe nimeni să-l fi văzut, cu excepția celor trei jurați. Altminteri, în afara nominalizării Andreei Bibiri pentru rolul din *Forma lucrurilor*, a celor două, de actorie, pentru *Omul cel bun din Siciuan* și a montării lui Purcărete (*Cum doriți...*), selectată pentru regie și cel mai bun spectacol, mai nimic din ceea ce critica a remarcat, în succesive topuri, clasamente și analize, nu se prea poate întîlni printre candidatele la premii. Nominalizările de acum au instituit pur și simplu o realitate paralelă a teatrului românesc între ianuarie și decembrie 2004, în care nu se mai află nici *Plaja* (realmente cel mai bun spectacol al lui Afrim de pînă acum), nici *89.89... fierbinte după '89* și, practic, nici *Forma lucrurilor*, iar textul contemporan, ah!, textul contemporan, pe care atît ne-am chinuit să-l aducem pe scenă, e ca și cum nici n-ar fi fost inventat (sînt numai o nominalizare la debut și trei la actorie feminină pentru astfel de spectacole). Categorie minoră, o montare de text nou, resemnați-vă!, nu va putea niciodată concura cu un nou Shakespeare. Cît despre faptul că *Nefericiții* e un spectacol inexistent în spațiul public și în memoria afectivă a teatrului României din 2005, asta nu exclude marile șanse ca el să fie cu adevărat o montare excepțională, însă pune cel puțin o întrebare fundamentală privind rațiunea existențială a premiilor UNITER: au ele o misiune detectivist-arheologică? Impun ele absolute valori ignorate, a căror reverberație rămîne la fel de inexistentă?

Fragment din textul publicat în „Observator cultural”, nr. 258, 3-9 martie 2005

Mihaela Michailov: „Actorii lor, mai serioși decât ai noștri”

În primul rînd, juriul nu poate să ignore un spectacol foarte bun pe care îl vede numai pe ideea că n-a avut nici o reprezentare la București. Ar fi nedrept să fie ignorat pe un asemenea considerent. Menirea juriului este tocmai aceea de a atrage atenția asupra unor producții care nu se află în centrul evenimentelor. Din acest motiv ele întîmpină și greutăți în a se face remarcate. Argumentul că n-a fost văzut nu ține. Dacă nu au fost văzute este tocmai vina noastră.

Aș spune că în acest moment – și este părerea mea, dar și a mai multor regizori importanți – nivelul de performanță al teatrului de expresie maghiară e mult peste cel al teatrului românesc. Actorii maghiari sînt mult mai serioși, mai riguroși, știu să lucreze mai bine în echipă, sînt lipsiți de vedetism. Lucrînd în teatre mai puțin cunoscute, în care nu au același impact precum teatrele mari, sînt mult mai focalizați să le iasă în ansamblu un lucru bun.

Un alt reproș care ni s-a adus a fost cel legat de faptul că nu am promovat deloc textul contemporan. Însă nu există la premiile UNITER o astfel de categorie. Selecția are cu totul alte obiective, nu se face în funcție de apartenența la textul contemporan sau la cel clasic.

Scenă din spectacolul *Cum doriți sau Noaptea de la spartul tîrgului* după W. Shakespeare, în regia lui Silviu Purcărete

Sorin Militaru, creator de teatru independent (și nu numai) pe text contemporan, a declarat pentru „Suplimentul de cultură”:

„Am văzut spectacolul *Nefericiții* de două ori. O dată la Tîrgu-Mureș și o dată în festivalul de la Kisvarda. La Kisvarda se juca în aer liber, în cetate, noaptea, și era foarte frig. Dar spectacolul nu a avut deloc de suferit, dimpotrivă, regizorul Bodó Viktor a folosit foarte bine spațiul de joc. Dacă un spectacol rezistă în două spații diferite înseamnă că e foarte bun. Sînt absolut de acord cu această nominalizare și am văzut actorii care joacă în acest spectacol și sînt foarte buni, așa că fiecare își merită nominalizarea la UNITER”.

Țesătura sau semnul?

Cristian Neagoe

Între 23 februarie și 14 martie, la Galeria Cărturești din librăria cu același nume de pe bulevardul Magheru (București), pot fi privite câteva lucrări ale unei artiste tinere, Maria Nădejde, pe care aceasta le-a reunit sub numele de „țesături de semne”. Este prima expoziție de această anvergură a unei artiste fără studii artistice – Maria nu a terminat nici vreun liceu de arte, nici vreo facultate de gen. Are 25 de ani și și-a încheiat în 2002 studiile în științe politice la Universitatea din București, susținându-și apoi masteratul în sociologie politică la Paris, în 2003.

Țesăturile de semne ale Mariei Nădejde sînt împletituri și colaje avînd ca suport poeme de Mircea Cărtărescu și Claude Nougaro, pagini din Biblie, pagini din ziare și reviste. Ideea expoziției a plecat de la două mici colaje ale lui Aurélie Nemours, expuse în cadrul retrospectiviei sale la Centrul „Georges Pompidou”, Paris, 2004.

Tînăra artistă combină cu mult farmec tehnica arhaică a *tressage*-ului (ne-a mărturisit că în liceu era fascinată de împletirea brățarilor) și tehnica extrem-contemporană a tehnoredactării pe calculator. Astfel se naște, poate, și senzația că nu știi de unde să începi să le privești – dinspre țesătură sau dinspre semn.

Ceea ce face ca lucrările să pară instabile și grăbite să se ascundă privirilor insistente este situarea pe trei straturi a

actului artistic: ceea ce se vede, ceea ce e invizibil (dar se poate bănuși) și ceea ce e ascuns (un nivel intermediar celorlalte două). Lucrările Mariei Nădejde, la prima vedere simple bruiaje, atrag privirea tocmai prin ceea ce reușesc să ascundă: fragmente de cuvinte în franceză, ebraică sau română, bucăți de imagini al căror sens îl pierzi prin suprapuneri succesive ale altor imagini înspre descoperirea cărora nu te poți opri să pornești.

A treia ediție a Premiului „Don Quijote”

Institutul Cervantes din București și Primăria orașului Alcalá de Henares (Spania) organizează cea de-a treia ediție a Premiului „Don Quijote”. Câștigătorul va fi desemnat în urma unui concurs al cărui sens este chiar îndemnul la lectura romanului *Don Quijote de la Mancha* de Miguel de Cervantes de Saavedra și în limba română. Cei interesați vor trebui să identifice – indicînd pagina și capitoul respectiv – șase fragmente extrase din cele două traduceri integrale din limba spaniolă publicate pînă acum:

1. *Iscusitul hidalgo Don Quijote de la Mancha*, în românește de Ion Frunzetti și Edgar Papu;
2. *Don Quijote de la Mancha*, în românește de Sorin Mărculescu.

În continuare, după identificarea fragmentelor și pe baza lor, participanții la concurs vor argumenta în maximum 3.000 de semne care traducere li se pare mai convingătoare. Vîrsta maximă a candidaților: 30 de ani. Textele propuse spre identificare pot fi procurate începînd cu data de 7 martie 2005 de la Sediul Institutului Cervantes (str. Marin Serghiescu, nr. 12, tel. 2301354, 2301781) sau de pe site-urile <http://bucarest.cervantes.es>, www.liternet.ro și www.onlinegallery.ro.

Răspunsurile, semnate cu pseudonim, vor fi trimise la Institutul Cervantes pînă în data de 15 aprilie 2005 (prin poștă sau predate la secretariat). Datele personale, în plic închis, sigilat de către expeditor, vor fi atașate răspunsului.

La cea de-a treia ediție a sa, Premiul „Don Quijote” constă într-o călătorie de o săptămînă la Alcalá de Henares – Spania.

Decernarea premiului va avea loc în data de 23 aprilie 2005, Ziua Mondială a Cărții – Ziua lui Cervantes.

Parteneri media: „22”, „Apostrof”, „Observator cultural”, „Orizont”, „România literară”, „Suplimentul de cultură”, „Ziua”, Radio București, Radio România Cultural, www.onlinegallery.ro.

În cadrul manifestărilor „Polirom – 10 ani”

Antologia de poezie Borges, lansată la București

Joi, 16 martie a.c., de la ora 17.00, Institutul Cervantes din București, împreună cu Editura Polirom organizează lansarea antologiei Jorge Luis Borges, la sediul Institutului din strada Marin Serghiescu nr. 12. Evenimentul se înscrie în seria mai largă a manifestărilor prilejuite de aniversarea a zece

ani de existență a Editurii Polirom. Vor participa Andrei Ionescu, cel care a semnat traducerea și notele prezentei antologii, Adrian Guillermo Mirson, ambasadorul Argentinei în România, Denisa Comănescu, coordonatoarea colecției „Biblioteca Polirom”.

Lansarea cărții va cuprinde și o lectură poetică în interpretarea actorilor Irina Petrescu și Ion Caramitru.

„Acest volum, rezervat operei poetice, cuprinde piese din toate etapele creației lui Borges, potrivit ediției de bază, *Obras completas*, Emecé Editores, Buenos Aires, 1989-1996. Criteriul cronologic, respec-

tat și în volumul de față, a fost împletit însă cu un alt criteriu, și anume acela (tradițional) al genurilor literare, chiar dacă, în cazul lui Borges, aplicarea lui este dificilă, dat fiind amestecul genurilor, ca urmare a spargerii tiparelor convenționale de către scriitorul care creează o specie mixtă, numită de el *ficțiune*, invenție eseistico-narativă și deopotrivă poetică, ce i-a asigurat, cum se știe, faima mondială și marchează în ordine formală originalitatea viziunii sale inconfundabile”, afirmă Andrei Ionescu în prefața cărții.

„S-a putut spune, pe bună dreptate, că marea originalitate a lui

Borges, tipică pentru ceea ce numim postmodernism, constă în extraordinara coerență a fragmentelor care-i alcătuiesc universul.

Simțim întregul în fiecare piesă, surprindem conturul universului borgesian, chiar dacă unele piese lipsesc (și de aceea au putut fi excluse din selecțiile amintite ale autorului însuși), dar, în același timp, parcurgînd asemenea selecții, avem nostalgia pieselor lipsă, care, fiecare în parte și toate laolaltă, pot reddeștepta speranța că un accent nou sau o nouă asociere de accente, o nuanță inedită, o variațiune proaspătă la vechile teme «eterne» ne-ar aduce *fericirea* (termenul este chiar al scriitorului) furnizată de așteptarea înfiorată a actualizării virtualităților în care constă însăși esența fenomenului estetic: aceea iminentă, potrivit lui Borges, a unei revelații care întîrzie să se producă.”

„Cred că unui poet (și mă gîndesc uneori la mine ca fiind unul) toate lucrurile îi sînt date pentru a fi transformate în poezie. Orice experiență trebuie să se transforme în poezie și, dacă am fi cu adevărat poeți, ne-am gîndi că fiecare clipă din viață este frumoasă, chiar dacă nu pare întotdeauna. Pînă la urmă însă, amintirea transformă toate lucrurile în frumusețe. Sarcina noastră este să transformăm emoțiile, amintirile, chiar și pe acelea triste, în frumusețe. Asta avem noi de făcut și marele nostru avantaj este că nu putem îndeplini această datorie niciodată. Sîntem totdeauna doar pe punctul de a o face.” (*Borges despre Borges*, carte de convorbiri alcătuită de Willis Barnstone și tradusă de Mihaela Simion Constantinescu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990)

